

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2023-2024

19 AVRIL 2024

Résolution visant à renforcer la lutte contre les violences économiques dans le couple

TEXTE ADOPTÉ
EN SÉANCE PLÉNIÈRE

Voir:

Documents du Sénat:

7-444 – 2022/2023:

N° 1: Proposition de résolution de Mme Gahouchi, MM. Courard et Vandenhove et Mmes Durenne et Ampe.

7-444 – 2023/2024:

N° 2: Amendements.

N° 3: Rapport.

N° 4: Texte adopté par le comité d'avis.

N° 5: Texte adopté en séance plénière.

Annales du Sénat: 19 avril 2024.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2023-2024

19 APRIL 2024

Resolutie tot versterking van de strijd tegen economisch partnergeweld

TEKST AANGENOMEN
IN PLENAIRE VERGADERING

Zie:

Documenten van de Senaat:

7-422 – 2022/2023:

N° 1: Voorstel van resolutie van mevrouw Gahouchi, de heren Courard en Vandenhove en de dames Durenne en Ampe.

7-422 – 2023/2024:

N° 2: Amendementen.

N° 3: Verslag.

N° 4: Tekst aangenomen door het adviescomité.

N° 5: Tekst aangenomen in plenaire vergadering.

Handelingen van de Senaat: 19 april 2024.

Le Sénat,

A. vu la Déclaration universelle des droits de l'homme (DUDH);

B. vu la Déclaration sur l'élimination de la violence à l'égard des femmes des Nations unies (New York, 1993);

C. vu la Convention du Conseil de l'Europe du 7 avril 2011 sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique, dite «Convention d'Istanbul»;

D. vu le Plan d'action national de lutte contre les violences basées sur le genre 2021-2025;

E. vu l'accord de gouvernement qui prévoit que «La lutte contre la violence de genre sera une priorité. La Convention d'Istanbul sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique servira de ligne directrice à cet égard»;

F. vu le Plan intra-francophone de lutte contre les violences faites aux femmes 2020-2024;

G. vu le *Vlaams Actieplan ter bestrijding van seksueel geweld 2020-2024* (Plan d'action flamand de lutte contre les violences sexuelles 2020-2024);

H. vu le Plan d'action mondial de l'Organisation mondiale de la santé (OMS) visant à renforcer le rôle du système de santé dans une riposte nationale multisectorielle à la violence interpersonnelle, en particulier à l'égard des femmes et des filles et à l'égard des enfants (2017);

I. considérant la mise sur pied d'une Conférence interministérielle Droits des femmes à l'initiative des ministres en charge de l'égalité entre les femmes et les hommes et qui a pour objectif de mettre en place une coordination nationale pour lutter contre les violences faites aux femmes;

J. considérant le Rapport mondial sur la violence et la santé de l'OMS (Genève, 2022);

K. considérant la publication *Respect des Femmes – prévenir la violence contre les femmes*, de l'OMS (2019);

L. considérant le rapport d'information de l'Assemblée nationale française (doc. Assemblée nationale, n° 3809 du 26 janvier 2021), fait au nom de la Délégation aux droits des femmes et à l'égalité des chances entre les

De Senaat,

A. gelet op de Universele Verklaring van de rechten van de mens (UVRM);

B. gelet op de Verklaring van de Verenigde Naties inzake de uitbanning van geweld tegen vrouwen (New York, 1993);

C. gelet op het Verdrag van de Raad van Europa van 7 april 2011 inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, het zogenoemde «Verdrag van Istanbul»;

D. gelet op het Nationaal Actieplan in de strijd tegen gendergerelateerd geweld 2021-2025;

E. gelet op het regeerakkoord, dat bepaalt dat de regering een prioriteit maakt van «de strijd tegen gendergerelateerd geweld. Het Verdrag van Istanbul inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld dient daarbij als leidraad»;

F. gelet op het *Plan intra-francophone de lutte contre les violences faites aux femmes 2020-2024*;

G. gelet op het Vlaams Actieplan ter bestrijding van seksueel geweld 2020-2024;

H. gelet op het Wereldactieplan van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO): *Global plan of action to strengthen the role of the health system within a national multisectoral response to address interpersonal violence, in particular against women and girls, and against children* (2017);

I. gelet op de organisatie van een Interministeriële Conferentie «Vrouwenrechten» op initiatief van de ministers belast met de gelijkheid van vrouwen en mannen, die tot doel heeft de bestrijding van geweld tegen vrouwen nationaal te coördineren;

J. gelet op het *World Report on Violence and Health* van de WHO (Genève, 2022);

K. gelet op de publicatie *RESPECT women – Preventing violence against women*, van de WHO (2019);

L. gelet op het informatieverlag van de Franse *Assemblée nationale* (doc. *Assemblée nationale*, nr. 3809 van 26 januari 2021), dat namens de Delegatie voor vrouwenrechten en gelijke kansen voor mannen en vrouwen

hommes et les femmes sur le colloque consacré à la lutte contre les violences économiques dans le couple;

M. considérant la proposition de résolution relative à la sensibilisation des jeunes travailleurs (ou des nouveaux arrivants sur le marché du travail) en ce qui concerne la composition de la carrière et la constitution de la pension (doc. Chambre, n° 55 2982/001);

N. considérant les conclusions de la résolution du Parlement européen du 6 octobre 2021 sur les conséquences des violences conjugales et des droits de garde sur les femmes et les enfants (2019/2166(INI)) (doc. Parlement européen, n° P9_TA(2021)0406),

Demande au gouvernement fédéral, en concertation avec les entités fédérées:

1) d'intégrer la notion de violences économiques dans le droit belge pour aboutir à leur pénalisation, par exemple sur le modèle du harcèlement moral;

2) d'évaluer la possibilité de prévoir explicitement dans le Code pénal une aggravation de la peine dans le cadre de la violence intrafamiliale pour différentes infractions. Il s'agit notamment des infractions suivantes:

- a) le vol et l'extorsion;
- b) le vol commis sans violences ni menaces;
- c) le vol commis à l'aide de violences ou de menaces et l'extorsion;
- d) l'abus de confiance;
- e) l'escroquerie et la tromperie;
- f) la destruction, la dégradation et les dommages;

3) d'évaluer la possibilité d'apporter les changements législatifs suivants:

- a) adapter la loi du 6 novembre 2022 afin d'inclure toutes les formes de violence entre (ex-)partenaires dans les affaires de divorce et de mieux protéger les victimes;
- b) en ce qui concerne l'attribution provisoire du logement familial, modifier l'article 1280 du Code judiciaire *juncto* article 1253ter/5 du Code judiciaire de manière à ce que la violence psychologique (y compris le contrôle coercitif), la violence en ligne, la violence économique

is opgesteld over het colloquium inzake het bestrijden van economisch partnergeweld;

M. gelet op het voorstel van resolutie betreffende de bewustmaking van jonge werknemers (of intreders op de arbeidsmarkt) over de loopbaansamenstelling en pensioenopbouw (doc. Kamer, nr. 55 2982/001);

N. gelet op de besluiten van de resolutie van het Europees Parlement van 6 oktober 2021 over de gevolgen van intiem partnergeweld en van voogdijrechten voor vrouwen en kinderen (2019/2166(INI)) (doc. Europees Parlement, nr. P9_TA(2021)0406),

Vraagt de federale regering, in overleg met de deelstaten:

1) het begrip economisch geweld in het Belgische recht op te nemen om het strafbaar te stellen, bijvoorbeeld naar het model van pesterijen;

2) na te gaan of het mogelijk is om in het Strafwetboek uitdrukkelijk te voorzien in een strafverzwaring voor een aantal misdrijven in het kader van intrafamiliaal geweld. Het betreft de volgende misdrijven:

- a) diefstal en afpersing;
- b) diefstal zonder geweld of bedreiging;
- c) diefstal met geweld of bedreiging en afpersing;
- d) misbruik van vertrouwen;
- e) oplichting en bedriegerij;
- f) vernieling, beschadiging en schade;

3) na te gaan of de volgende aanpassingen in de wetgeving kunnen worden aangebracht:

- a) de wet van 6 november 2022 aanpassen om alle vormen van geweld tussen (ex-)partners op te nemen in echtscheidingszaken en de slachtoffers beter te beschermen;
- b) met betrekking tot de voorlopige toekenning van de gezinswoning, artikel 1280 van het Gerechtelijk Wetboek *juncto* artikel 1253ter/5 van het Gerechtelijk Wetboek wijzigen zodat psychologisch geweld (inclusief *coercive control*), digitaal geweld, economisch geweld

et le harcèlement, ainsi que les situations de danger sans présence de violence soient pris en compte;

c) en ce qui concerne la pension alimentaire après divorce, modifier l'article 301, § 2, alinéa 3, du Code civil de manière à ce que la violence psychologique (y compris le contrôle coercitif), la violence en ligne, la violence économique et le harcèlement, ainsi que les situations de danger sans présence de violence soient pris en compte;

d) en ce qui concerne l'attribution définitive du logement familial dans le cadre de la liquidation et du partage du régime matrimonial, modifier l'article 2.3.14 du Code civil de manière à ce que la violence psychologique (y compris le contrôle coercitif), la violence en ligne, la violence économique et le harcèlement, ainsi que les situations de danger sans présence de violence soient pris en compte;

4) d'examiner comment recenser les violences économiques pour en dresser un état des lieux détaillé, en décrivant notamment les nombreuses formes que celles-ci prennent au quotidien dans les opérations économiques ou immobilières des couples, et en élaborant un plan d'action et un code de signalement à l'intention des différents groupes professionnels, parmi lesquels les avocats, les notaires, les employés de banque et les acteurs de la gestion quotidienne du patrimoine des couples;

5) de veiller à sensibiliser les victimes de violences conjugales – et le grand public – aux violences économiques et administratives et à organiser des campagnes d'information visant à promouvoir davantage l'égalité de genre dans la prise de décisions financières au sein des couples et des familles;

6) lors de l'identification des violences économiques intrafamiliales, d'être spécifiquement attentif aux personnes âgées et de tenir compte de celles-ci lors du lancement de campagnes de sensibilisation aux violences économiques intrafamiliales;

7) d'évaluer dans quelle mesure des modules de formation aux violences économiques peuvent être organisés pour les acteurs de la gestion quotidienne du patrimoine des couples, ainsi que pour le personnel des centres publics d'action sociale (CPAS), des *centra algemeen welzijnswerk* (CAW), des mutualités, des services du chômage et du service public fédéral (SPF) Sécurité sociale pour les personnes handicapées;

en *stalking*, aussi gévaarsituaties zonder sprake van geweld in aanmerking worden genomen;

c) met betrekking tot de onderhoudsuitkering na echtscheiding, artikel 301, § 2, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek wijzigen zodat psychologisch geweld (inclusief *coercive control*), digitaal geweld, economisch geweld en *stalking*, alsook gevaarsituaties zonder sprake van geweld in aanmerking worden genomen;

d) met betrekking tot de definitieve toewijzing van de gezinswoning in het kader van de vereffening en verdeling van het huwelijksvermogensstelsel, artikel 2.3.14 van het Burgerlijk Wetboek wijzigen zodat psychologisch geweld (inclusief *coercive control*), digitaal geweld, economisch geweld en *stalking*, alsook gevaarsituaties zonder sprake van geweld in aanmerking worden genomen;

4) na te gaan hoe economisch geweld kan worden geïdentificeerd om een gedetailleerde stand van zaken op te maken, waarbij meer bepaald wordt omschreven welke talrijke vormen dit geweld kan aannemen in de dagelijkse economische of onroerende verrichtingen van koppels en waarbij werk wordt gemaakt van een handelingsplan en een meldcode voor de verschillende beroepsgroepen, waaronder advocaten, notarissen, bankbedienden en beheerders van het dagelijks vermogen van koppels;

5) slachtoffers van partnergeweld – en het grote publiek – bewust te maken van economisch en administratief geweld en informatiecampagnes op touw te zetten voor meer gendergelijkheid bij het nemen van financiële beslissingen binnen koppels en families;

6) om bij de identificatie van economisch intrafamiliaal geweld specifiek aandacht te hebben voor ouderen en hier ook op in te zetten bij het lanceren van sensibiliseringscampagnes rond economisch intrafamiliaal geweld;

7) na te gaan of er opleidingsmodules over economisch geweld kunnen worden georganiseerd voor beheerders van het dagelijks vermogen van koppels en voor werknemers van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (OCMW), de centra algemeen welzijnswerk (CAW), de ziekenfondsen, de werkloosheidsdiensten en de federale overheidsdienst (FOD) Sociale Zekerheid voor personen met een handicap;

8) d'envisager la création de modules spécifiques de formation à destination de la magistrature et de la police pour les sensibiliser davantage à la problématique des violences financières intrafamiliales, à la détection de ces dernières et à l'accompagnement des victimes; 9) de développer et de systématiser la diffusion d'outils de communication auprès des banques et des notaires, notamment au moment de l'ouverture d'un compte joint ou de l'acquisition d'un bien commun; 10) de consacrer le rôle des banques, des notaires et de leurs équipes comme personnes ressources pour toute information sur les violences économiques; 11) de réfléchir à comment systématiser l'attribution de moyens de paiement nominatifs à toutes les personnes titulaires d'un compte joint; 12) d'évaluer dans quelle mesure une prise en charge sur le lieu de travail peut être mise en place pour les membres du personnel victimes de violences économiques, et plus généralement de violences conjugales; 13) de systématiser la formation des employeurs et des collaborateurs aux dispositifs de sensibilisation et de détection des violences conjugales – notamment financière – pour favoriser la création d'un environnement de travail inclusif, propice à la libération de la parole des victimes; de partager les bonnes pratiques avec les plus petites structures, privées ou publiques; 14) de sensibiliser davantage tous les organismes responsables du paiement d'allocations ou de revenus de remplacement (par exemple, les CPAS, les mutualités, l'Office national de l'emploi (ONEm), le SPF Sécurité sociale, etc.) aux différentes formes de violences entre (ex-)partenaires, notamment aux violences financières, par la publication de brochures et/ou par la dispensation d'une formation spécifique; 15) d'individualiser les droits sociaux pour lutter contre les violences économiques et permettre une plus grande autonomie financière; 16) de créer un outil d'information à caractère juridique et patrimonial pour les couples désirant se marier; 17) en ce qui concerne plus spécifiquement les violences économiques envers les mamans séparées: a) de rendre la justice financièrement plus accessible, notamment pour les victimes de violences intra-familiales;	8) na te denken over specifieke opleidingsmodules voor de magistratuur en de politie om hen meer bewust te maken van het probleem van intrafamiliaal economisch geweld, de opsporing ervan en de ondersteuning van de slachtoffers; 9) de verspreiding van communicatiemiddelen bij banken en notarissen te ontwikkelen en te systematiseren, meer bepaald bij het openen van een gezamenlijke rekening of de aankoop van gezamenlijk onroerend goed; 10) de rol van banken, notarissen en hun teams te bekrachtigen als aanspreekpunten voor informatie over economisch geweld; 11) na te gaan hoe de toewijzing van betaalmiddelen op naam aan alle houders van een gezamenlijke rekening kan worden gesystematiseerd; 12) na te gaan in welke mate op de werkplaats zorg kan worden aangeboden aan personeelsleden die het slachtoffer zijn van economisch geweld, en meer in het algemeen van partnergeweld; 13) de instrumenten inzake bewustmaking en opsporing van – inzonderheid economisch – partnergeweld systematisch op te nemen in de opleiding van werkgevers en medewerkers om te streven naar een inclusieve werkomgeving, die slachtoffers aanmoedigt om vrijuit te spreken; goede praktijken te delen met de kleinste structuren, privé of openbaar; 14) alle instanties die uitkeringen of vervangingsinkomens uitbetalen (bijvoorbeeld OCMW's, ziekenfondsen, de Rijksdienst voor arbeidsvoorziening (RVA), de FOD Sociale Zekerheid, enz.) meer bewust te maken van de verschillende vormen van geweld tussen (ex-)partners, waaronder economisch geweld, via brochures en/of een specifieke opleiding; 15) de sociale rechten te individualiseren om economisch geweld te bestrijden en voor een grotere financiële autonomie te zorgen; 16) een juridisch en vermogensrechtelijk informatie-instrument in te voeren voor koppels die willen trouwen; 17) wat meer specifiek het economisch geweld tegen gescheiden moeders betreft: a) justitie financieel toegankelijker te maken, met name voor slachtoffers van intrafamiliaal geweld;

b) de prendre les mesures nécessaires pour prévoir l'intervention automatique et obligatoire du Service des créances alimentaires (SECAL) en cas de violences intrafamiliales, non seulement pour la perception et le recouvrement de la pension alimentaire en faveur des enfants et des contributions alimentaires dues à l'ex-partenaire, mais aussi pour l'octroi d'avances sur la pension alimentaire en faveur des enfants et sur les contributions alimentaires dues à l'ex-partenaire;

c) d'autoriser automatiquement le mécanisme de la délégation de somme dès le premier jugement réglant la séparation des parents, ce mécanisme permettant de prélever directement le montant de la contribution alimentaire sur les revenus du parent qui doit la payer (revenus du travail, de la mutuelle, aide sociale, etc.);

18) de développer davantage d'études et de recherches sur ces questions (des violences économiques) afin d'objectiver les récits, de mettre en exergue le caractère systémique des violences et d'évaluer les coûts des violences conjugales et intrafamiliales afin de responsabiliser les auteurs.

Bruxelles, le 19 avril 2024.

La présidente du Sénat,

Stephanie D'HOSE.

Le greffier du Sénat,

Gert VAN DER BIESEN.

b) de nodige maatregelen te nemen om de Dienst voor alimentatievorderingen (DAVO) automatisch en verplicht te laten tussenkomen in geval van intrafamiliaal geweld, zowel voor de inning en invordering van het alimentatiegeld voor de kinderen en de onderhoudsbijdragen aan de ex-partner, alsook voor het uitkeren van voorschotten op het alimentatiegeld van de kinderen en de onderhoudsbijdragen aan de ex-partner;

c) vanaf het eerste vonnis dat de scheiding van de ouders regelt, automatisch het mechanisme van sommendelegatie toe te staan, waarbij het bedrag van de alimentatie rechtstreeks kan worden afgehouden van het inkomen van de ouder die dit moet betalen (inkomen uit arbeid, uitkeringen van het ziekenfonds, sociale bijstand, enz.);

18) meer studies en onderzoek te verrichten over deze kwesties (economisch geweld) om de verhalen te objectiveren, de systemische aard van het geweld voorop te stellen en de kosten van partner- en intrafamiliaal geweld te evalueren om de daders te responsabiliseren.

Brussel, 19 april 2024.

De voorzitter van de Senaat,

De griffier van de Senaat,